

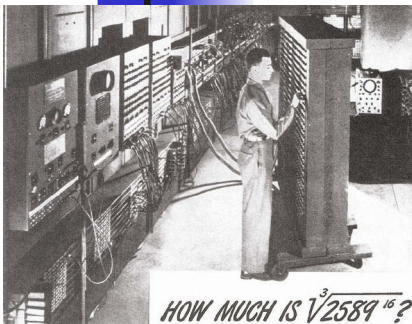
Chương 1. Tín hiệu và hệ thống

TS. Nguyễn Hồng Quang

Viện Công nghệ thông tin và Truyền thông
Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội

Giới thiệu

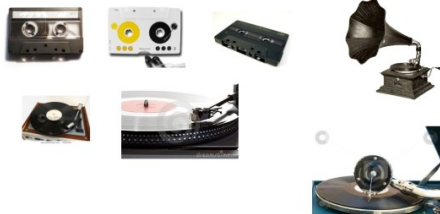
ENIAC (1946)

Kỹ thuật số và kỹ thuật tương tự

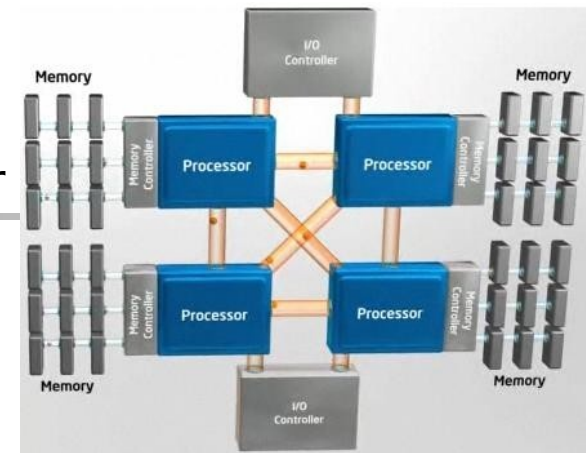
■ Digital

■ Analog

2.300 transistor

INTEL 4004 vs Intel Core i7: 731 triệu transistor

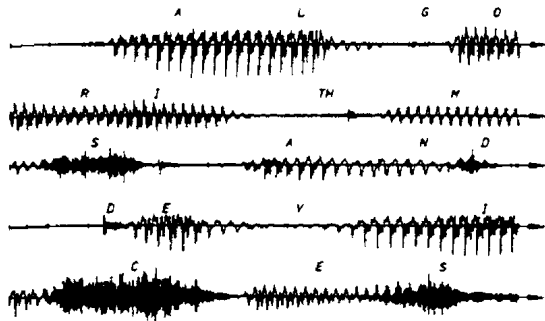
Ưu điểm: Tính mềm dẻo, Có khả năng thực hiện các thao tác xử lý tín hiệu số phức tạp, Khả năng sao lưu dữ liệu, Có độ chính xác cao

Bài tập: DSP (Digital Signal Processor), Texas Instrument C7613, Analog Devices, DSP nhúng trong các thiết bị. Hãy trình bày về các tính năng cơ bản, kiến trúc của một DSP.

1.1. Tín hiệu, hệ thống và xử lý tín hiệu

Tín hiệu

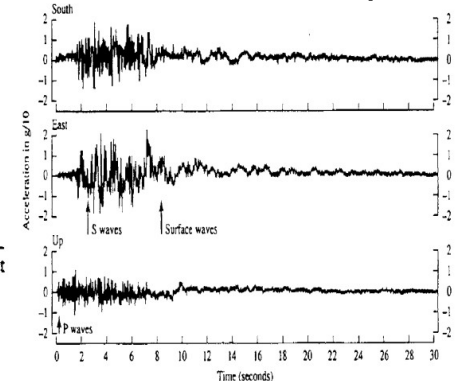
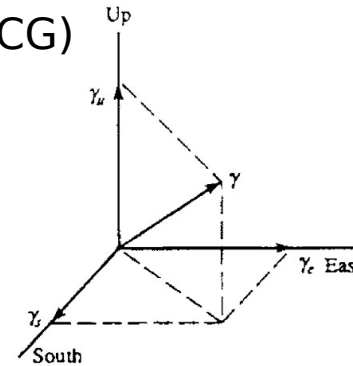
speech

Electrocardiogram (ECG)

Ground acceleration due to an earthquake

Hệ thống

- Nguyên lý hệ thống
- Xử lý tín hiệu
- Các dạng hệ thống
- Hệ Analog
- Xử lý số tín hiệu

Analog input signal

Analog signal processor

Analog output signal

$$s_1(t) = 5t$$

$$s_2(t) = 20t^2$$

$$s(x, y) = 3x + 2xy + 10y^2$$

Analog input signal

A/D converter

Digital input signal

Digital signal processor

Digital output signal

D/A converter

Analog output signal

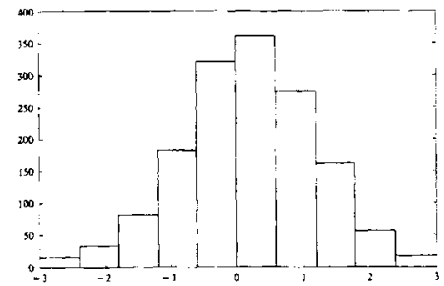
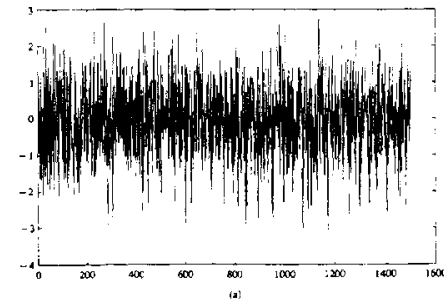
1.2. Phân lớp tín hiệu

Tín hiệu một chiều, đa chiều, đa kênh

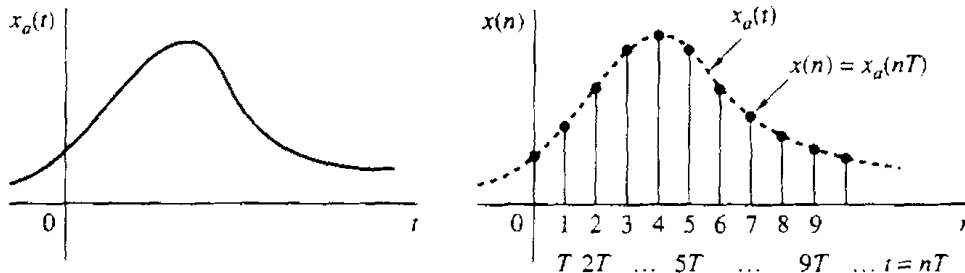
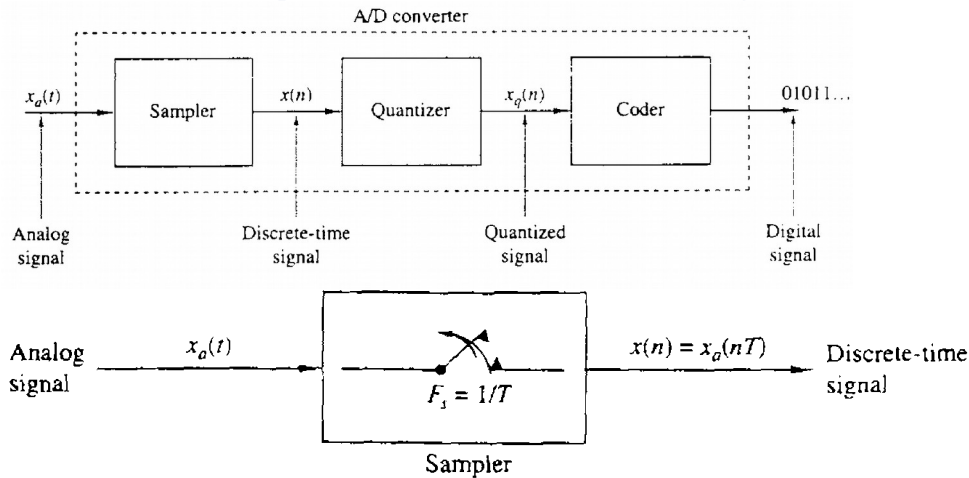
thời gian $t \Rightarrow x(t)$

$$\mathbf{S}_3(t) = \begin{bmatrix} s_1(t) \\ s_2(t) \\ s_3(t) \end{bmatrix} \quad \mathbf{I}(x, y, t) = \begin{bmatrix} I_r(x, y, t) \\ I_g(x, y, t) \\ I_b(x, y, t) \end{bmatrix}$$

Tín hiệu tất định / ngẫu nhiên

1.3. Chuyển đổi tương tự - số: Lấy mẫu

Quan hệ tần số giữa F_a của tín hiệu analog và f_d của tín hiệu rời rạc

$$x_a(t) = A \cos(2\pi F t + \theta)$$

$$x_a(nT) \equiv x(n) = A \cos(2\pi F nT + \theta)$$

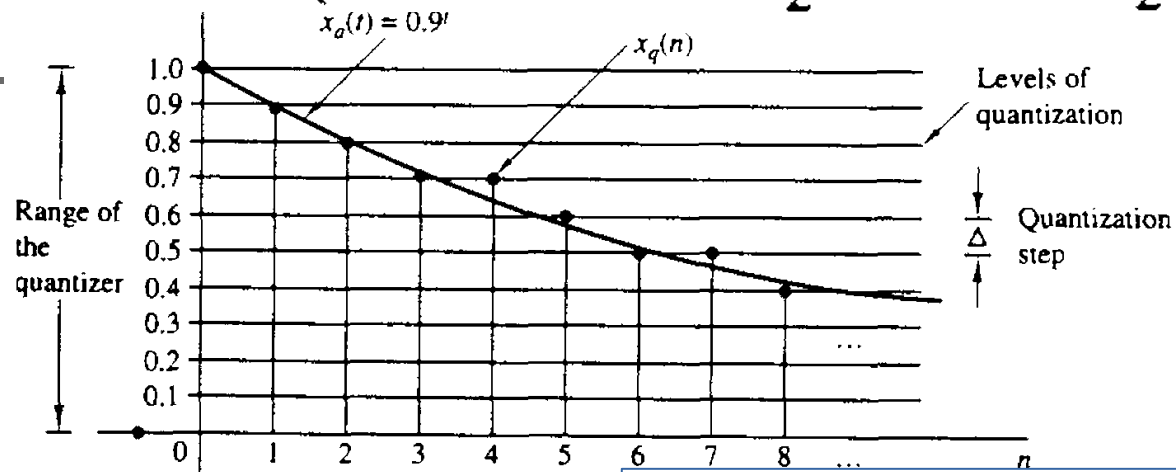
$$= A \cos\left(\frac{2\pi n F}{F_s} + \theta\right)$$

4

$$f = \frac{F}{F_s}$$

Lượng tử hóa tín hiệu

$$x(n) = \begin{cases} 0.9^n, & n \geq 0 \\ 0, & n < 0 \end{cases} \quad -\frac{\Delta}{2} \leq e_q(n) \leq \frac{\Delta}{2}$$

$$SQNR = \frac{P_A}{P_q} = \frac{3}{2} \cdot 2^{2b}$$

$$P_A = \frac{1}{T_p} \int_0^{T_p} (A \cos \Omega_0 t)^2 dt = \frac{A^2}{2}$$

$$SQNR(dB) = 10 \log_{10} SQNR$$

$$= 1.76 + 6.02b$$

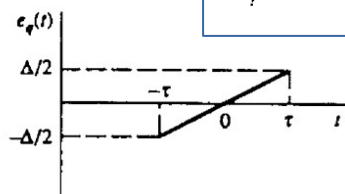
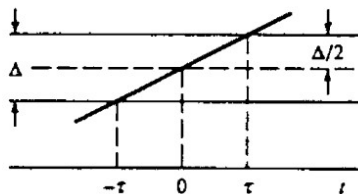
$$x_a(t) = A \cdot \sin \Omega_0 t$$

$$P_q = \frac{A^2/3}{2^{2b}}$$

Công suất lỗi trung bình P_q

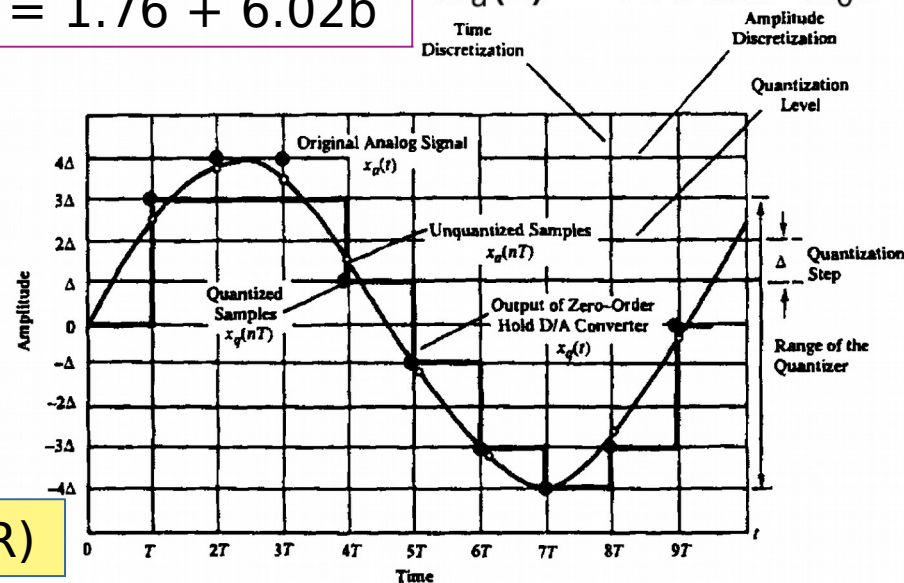
$$e_q(t) = x_q(t) - x_a(t)$$

b bits, 2A

$$P_q = \frac{1}{2\tau} \int_{-\tau}^{\tau} e_q^2(t) dt = \frac{1}{\tau} \int_0^{\tau} e_q^2(t) dt$$

$$P_q = \frac{1}{\tau} \int_0^{\tau} \left(\frac{\Delta}{2\tau} \right)^2 t^2 dt = \frac{\Delta^2}{12}$$

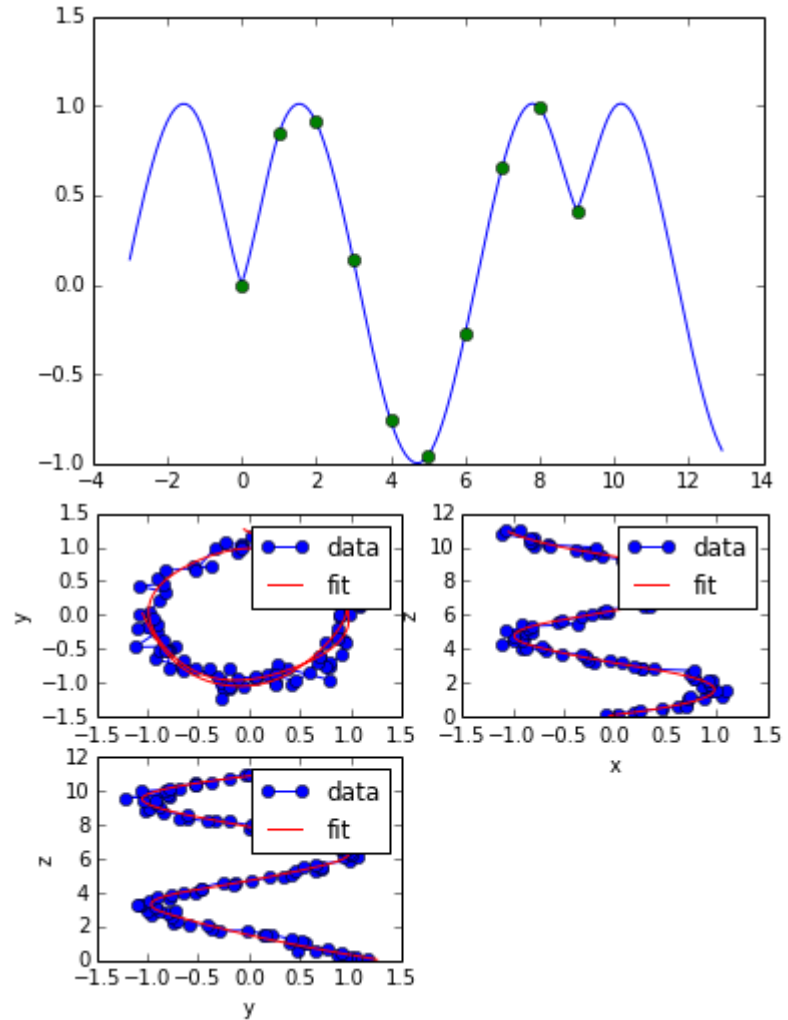
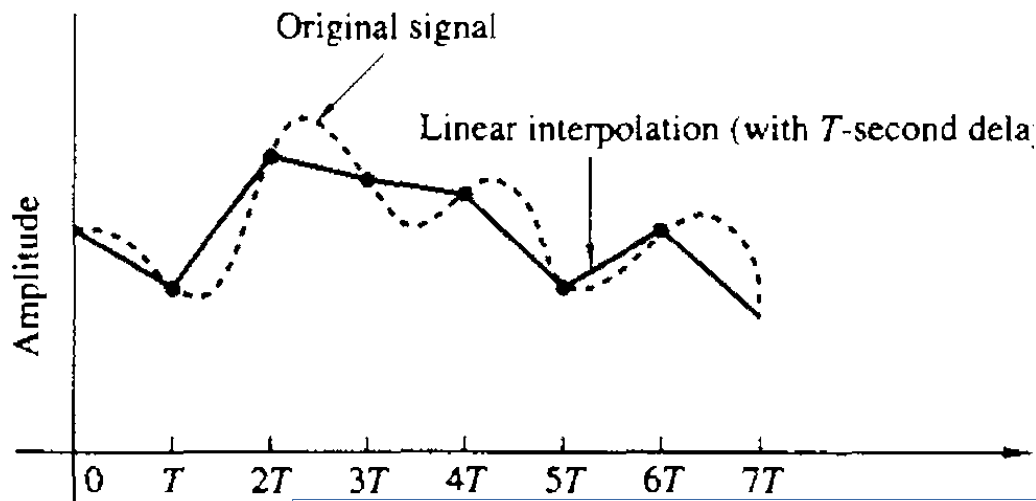
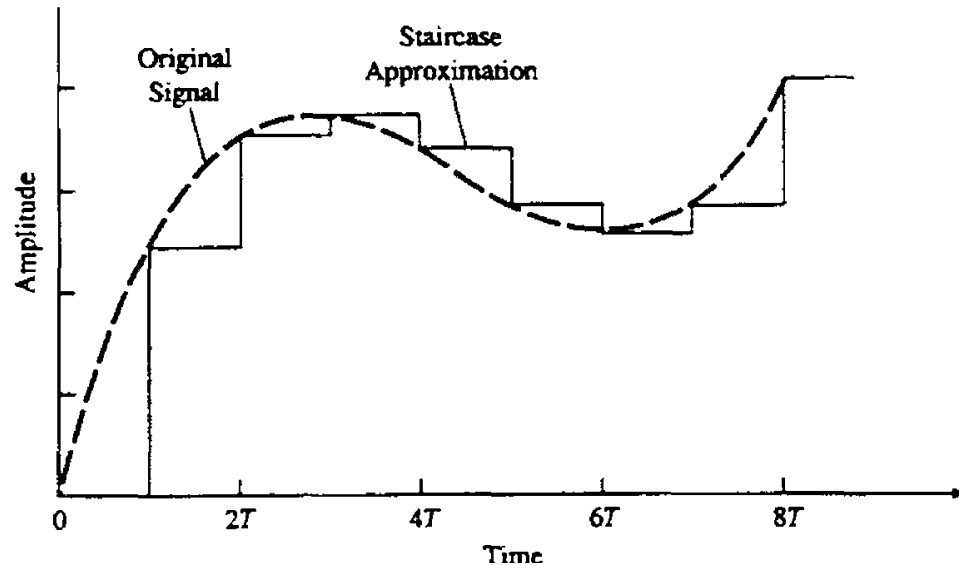

Signal-to-quantization noise ratio (SQNR)

Digital-to-Analog Conversion

interpolate between samples

Zero-order hold digital-to-analog (D/A) conversion

Bài tập

Bài 1. Một tín hiệu analog có phương trình sau:

$$s_a(t) = 2.\sin(\Omega_a t) \text{ với } F_a = 1000\text{Hz}$$

Tín hiệu này được lấy mẫu với $F_s = 8000\text{Hz}$, biết một mẫu được lấy ở thời điểm 0

- (a) Hãy vẽ tín hiệu $s(t)$
- (b) Hãy vẽ tín hiệu $s(n)$
- (c) Hãy tìm phương trình của $s(n)$
- (d) Hãy tìm tần số F_d của $s(n)$
- (e) Hãy tìm mối quan hệ giữa tần số F_a của $s(t)$ và F_d của $s(n)$

Bài 2. Lấy mẫu hai tín hiệu sau với tần số lấy mẫu $F_s = 40 \text{ Hz}$

Hãy xác định và vẽ tín hiệu $x_1(n)$ và $x_2(n)$

$$x_1(t) = \cos 2\pi(10)t$$

$$x_2(t) = \cos 2\pi(50)t$$

Bài tập

Một tín hiệu analog có phương trình sau: $x_a(t) = 3 \cos 100\pi t$

- (a) Xác định tần số lấy mẫu tối thiểu để tránh trùn phổ
- (b) Giả sử tín hiệu được lấy mẫu với $F_s = 200\text{Hz}$. Xác định tín hiệu rời rạc tương ứng?
- (c) Giả sử tín hiệu được lấy mẫu với $F_s = 75\text{Hz}$. Xác định tín hiệu rời rạc tương ứng?
- (d) Hãy xác định tần số $0 < F < F_s/2$ để các mẫu sẽ trùng với kết quả ở câu (c)?

Bài tập về nhà

1.1 Classify the following signals according to whether they are (1) one- or multi-dimensional; (2) single or multichannel, (3) continuous time or discrete time, and (4) analog or digital (in amplitude). Give a brief explanation.

(a) Closing prices of utility stocks on the New York Stock Exchange.

(b) A color movie.

(c) Position of the steering wheel of a car in motion relative to car's reference frame.

(d) Position of the steering wheel of a car in motion relative to ground reference frame.

(e) Weight and height measurements of a child taken every month.

1.2 Determine which of the following sinusoids are periodic and compute their fundamental period.

(a) $\cos 0.01\pi n$ (b) $\cos\left(\pi \frac{30n}{105}\right)$ (c) $\cos 3\pi n$ (d) $\sin 3n$ (e) $\sin\left(\pi \frac{62n}{10}\right)$

1.3 Determine whether or not each of the following signals is periodic. In case a signal is periodic, specify its fundamental period.

(a) $x_a(t) = 3 \cos(5t + \pi/6)$

(b) $x(n) = 3 \cos(5n + \pi/6)$

(c) $x(n) = 2 \exp[j(n/6 - \pi)]$

(d) $x(n) = \cos(n/8) \cos(\pi n/8)$

(e) $x(n) = \cos(\pi n/2) - \sin(\pi n/8) + 3 \cos(\pi n/4 + \pi/3)$

Bài tập về nhà

- 1.8** An analog electrocardiogram (ECG) signal contains useful frequencies up to 100 Hz.
- (a) What is the Nyquist rate for this signal?
  - (b) Suppose that we sample this signal at a rate of 250 samples/s. What is the highest frequency that can be represented uniquely at this sampling rate?
- 1.9** An analog signal $x_a(t) = \sin(480\pi t) + 3 \sin(720\pi t)$ is sampled 600 times per second.
- (a) Determine the Nyquist sampling rate for $x_a(t)$.
  - (b) Determine the folding frequency.
  - (c) What are the frequencies, in radians, in the resulting discrete time signal $x(n)$?
  - (d) If $x(n)$ is passed through an ideal D/A converter, what is the reconstructed signal $y_a(t)$?

Bài tập về nhà

1.10 A digital communication link carries binary-coded words representing samples of an input signal

$$x_a(t) = 3 \cos 600\pi t + 2 \cos 1800\pi t$$

The link is operated at 10,000 bits/s and each input sample is quantized into 1024 different voltage levels.

- (a) What is the sampling frequency and the folding frequency?
- (b) What is the Nyquist rate for the signal $x_a(t)$?
- (c) What are the frequencies in the resulting discrete-time signal $x(n)$?
- (d) What is the resolution Δ ?

Bài tập về nhà

- 1.11 Consider the simple signal processing system shown in Fig. P1.11. The sampling periods of the A/D and D/A converters are $T = 5$ ms and $T' = 1$ ms, respectively. Determine the output $y_a(t)$ of the system, if the input is

$$x_a(t) = 3 \cos 100\pi t + 2 \sin 250\pi t \quad (t \text{ in seconds})$$

The postfilter removes any frequency component above $F_s/2$.

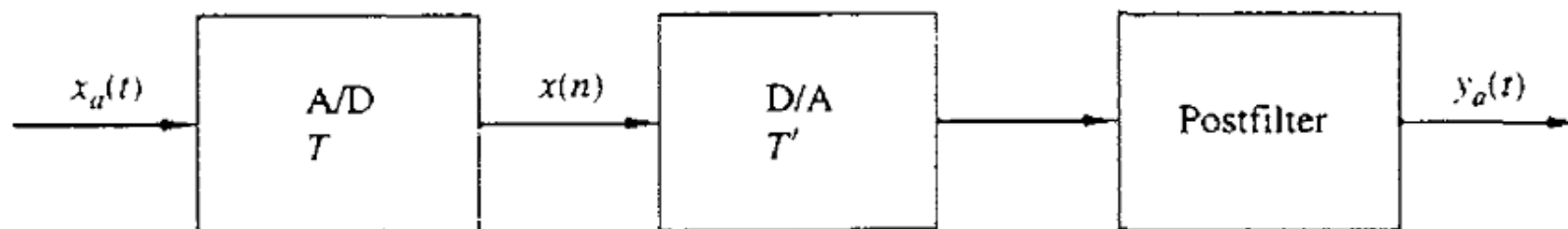

Figure P1.11

Bài tập về nhà

1.15* *Sampling of sinusoidal signals: aliasing* Consider the following continuous-time sinusoidal signal

$$x_a(t) = \sin 2\pi F_0 t, \quad -\infty < t < \infty$$

Since $x_a(t)$ is described mathematically, its sampled version can be described by values every T seconds. The sampled signal is described by the formula

$$x(n) = x_a(nT) = \sin 2\pi \frac{F_0}{F_s} n, \quad -\infty < n < \infty$$

where $F_s = 1/T$ is the sampling frequency.

(a) Plot the signal $x(n)$, $0 \leq n \leq 99$ for $F_s = 5$ kHz and $F_0 = 0.5, 2, 3$, and 4.5 kHz. Explain the similarities and differences among the various plots.

(b) Suppose that $F_0 = 2$ kHz and $F_s = 50$ kHz.

(1) Plot the signal $x(n)$. What is the frequency f_0 of the signal $x(n)$?

(2) Plot the signal $y(n)$ created by taking the even-numbered samples of $x(n)$. Is this a sinusoidal signal? Why? If so, what is its frequency?

Bài tập về nhà

- 1.16*** *Quantization error in A/D conversion of a sinusoidal signal* Let $x_q(n)$ be the signal obtained by quantizing the signal $x(n) = \sin 2\pi f_0 n$. The quantization error power P_q is defined by

$$P_q = \frac{1}{N} \sum_{n=0}^{N-1} e^2(n) = \frac{1}{N} \sum_{n=0}^{N-1} [x_q(n) - x(n)]^2$$

The “quality” of the quantized signal can be measured by the signal-to-quantization noise ratio (SQNR) defined by

$$\text{SQNR} = 10 \log_{10} \frac{P_x}{P_q}$$

where P_x is the power of the unquantized signal $x(n)$.

- (a) For $f_0 = 1/50$ and $N = 200$, write a program to quantize the signal $x(n)$, using truncation, to 64, 128, and 256 quantization levels. In each case plot the signals $x(n)$, $x_q(n)$, and $e(n)$ and compute the corresponding SQNR.
- (b) Repeat part (a) by using rounding instead of truncation.
- (c) Comment on the results obtained in parts (a) and (b).
- (d) Compare the experimentally measured SQNR with the theoretical SQNR predicted by formula (1.4.32) and comment on the differences and similarities.

Chương 1.4. Discrete-time signals and systems